

NEHEMJÁŠ

Poznámky pro vedoucí domácích skupinek, biblických hodin v užším kruhu nebo setkání sborových pracovníků. Tento soubor si neklade za cíl podrobné a úplné prozkoumání všech detailů, ale má sloužit k základnímu seznámení se s touto biblickou knihou.

Odpovědi v závorkách za některými z otázek jsou pomůckou pro vedoucí, kterým směrem mohou diskuzi směřovat, nicméně nejsou inspirovaným slovem.

Vzhledem k tomu, že některé kapitoly jsou dějově bohaté, zatímco jiné mají spíše charakter seznamů, není asi nejvhodnější metodou probrat vždy jednu kapitolu na jednom setkání. Nechť si vedoucí skupiny sám určí tempo postupu studia s ohledem na počet a frekvenci setkání.

Nehemjáš 1

Před přečtením první kapitoly můžete otevřít diskuzi touto otázkou:

? Jak my obvykle reagujeme na špatné zprávy?

Jak se s nimi vyrovnáváme? Co nebo kdo nás v takových chvílích posiluje?

Autor hned na začátku poměrně přesně, a na svou dobu poměrně neobvykle, označuje čas a místo, kde celý příběh začíná.

? V čem jsou tyto informace důležité?

(Z vedlejších pramenů bychom zjistili poměrně přesné datování těchto událostí. Podstatná část událostí zaznamenaných v této knize se odehrává roku 444 př. Kr., a jejich autorem je sám Nehemjáš, o jehož historičnosti badatelé nepochybují.)

V samém závěru Nehemjáš připojuje i své zaměstnání a „zaměstnavatele“.

? Co si myslíte, nebo co víte o pozici královského číšníka tehdejší doby?

Co bylo náplní jeho práce?

(Podle dostupných zdrojů šlo kromě podávání vína také o jeho ochutnávání před králem - aby si král mohl být jist, že není otrávené. Některé prameny pak uvádějí, že šlo o funkci mnohem významnější než „číšník“, že byl dokonce členem poradního výboru krále či vlády.)

? Jaký je charakter zpráv, s jakými Chananí přišel? Co asi Nehemjáš čekal?

(Zprávy jsou vesměs negativní, a to i přes to, že již přibližně 13 let jsou v Jeruzalémě první navrátilci, a tudíž by se dalo čekat, že práce na obnově města už aspoň částečně pokročí.)

? Jaká je Nehemjášova okamžitá reakce?

(Je zarmoucený a po několik dní se postí a modlí.)

? Bývá i naše reakce na špatné zprávy podobná nebo se v něčem liší?

? Téměř celý zbytek kapitoly je záznamem Nehemjášovy modlitby.

Jaké části tato modlitba obsahuje?

(Přiznání Boží moci, oslava jeho velikosti, vyznání hříchů národa, přímá citace ze zákona, odvolání se na Boží sliby, konkrétní prosby.)

? Jak nám slova této modlitby představují Nehemjáše jako modlitebníka?

(Jednak je vytrvalý - 1:6; zná Boží slovo, nebo alespoň některé jeho části - 1:8b-9; jde mu o Boží dílo, Boží město - ač je tělem v Šúšanu, jeho srdce je v Jeruzalémě.)

? Jak si vysvětlit závěrečnou prosbu - „dej mi najít u onoho muže slitování“?

(Těžko přesně určit, ale s ohledem na vývoj dalších událostí mohl Nehemjáš promýšlet plán, jehož součástí byl rozhovor s králem, teoreticky to mohla být jediná schůdná cesta.)

Nehemjáš 2:1-10

Před přečtením této části můžete otevřít diskusi touto otázkou:

? Stalo se vám někdy, že jste se dostali do rozhovoru s někým opravdu významným? Jak jste se v té situaci cítili? Zvládli jste ten rozhovor?

Začátek druhé kapitoly uvádí, že jsme se od děje v první kapitole posunuli.

? Víte, o jak dlouhé mezidobí šlo?

Co tou dobou asi Nehemjáš dělal?

(Mezitím uběhly přibližně čtyři měsíce. Je možné se domnívat, že Nehemjáš využil této doby k pokračování modlitebního a postního zápasu za obnovu Božího města a také za hledání svého úkolu v tomto procesu).

Nehemjáše vidíme při plnění svých pracovních povinností. Přesto je něco jinak.

? Všimli jste si, co bylo jiné a proč se Nehemjáš lekl, když to král zjistil?

(Asi poprvé za dobu svého pracovního působení vypadá utrápeně. Ovšem v této pozici na to neměl nárok, musel stále vystupovat pozitivně, radostně, mile. Podle některých zdrojů mu za tento prohřešek mohl hrozit až trest smrti - možná i proto se ulekl.)

Nehemjáš nic nezakrývá, nevyhýbá se odpovědi, ale čestně přiznává důvod svého smutku.

? O čem podle vás svědčí to, že Nehemjáš byl ztrápený?

(Velmi mu vadilo, že Jeruzalém byl v troskách. Toto místo, tak významné pro jeho národ, mu bylo rozhodně bližší, než to obvykle vnímáme my vůči

svému rodišti nebo jinak významnému místu. Pro Nehemjáše jde o Boží město a je-li v troskách, nemůže celý národ zakoušet požehnání a milost.)

? Překvapuje vás Nehemjášova čestná výpověď?
(Nehemjáš v danou chvíli neměl co ztratit. Jeho prohřešek byl v tom, že byl ztrápený. Jakákoliv „moudrá“ či „chytrácká“ odpověď by mu nepomohla. Proto vykládá „karty na stůl“.)

? Překvapuje vás králova reakce na ni? O čem může svědčit?
(Je možné, že Nehemjáš nebyl řadovým služebníkem, ale že jako spolehlivý a oddaný číšník našel u krále milost již dříve a nyní ji měl možnost využít.)

? Kdybyste se pokusili vžít do Nehemjášovy role, jak byste asi reagovali v této chvíli?
(Možná by se mnozí spokojili s tím, kdyby je král propustil, aby mohli v Jeruzalémě pomoci, ale příběh se možná překvapivě vyvíjí mnohem příznivěji.)

Král se ptá krátce, úsečně a věcně. Nehemjáš odpovídá poměrně obsírně a podrobně.

? O čem může svědčit poměrně konkrétní a obsažná Nehemjášova odpověď?
(Jednak byl základ položen při jeho několika-měsíční modlitební přípravě. I nyní před svou odpovědí zařazuje kratičkou, „střelnou“ modlitbu. Dále můžeme usuzovat, že kromě modliteb Nehemjáš promýšlel a plánoval konkrétní kroky, co všechno bude potřeba stran materiálního vybavení a ochrany jeho výpravy.)

Na to, že celý rozhovor mohl skončit okamžitým rozhodnutím o popravě číšníka, který se neumí ovládat, tak jeho výsledek je nad očekávání vstřícný.

? Jaké myšlenky a dojmy ve vás tento výsledek vyvolává? Čemu přisuzujete tak vstřícný přístup?
(Odpovědi se mohou různit: někdo vidí Boží jednání, působení a součást naplňování zaslíbení o návratu a obnově města; jiný může zdůraznit Nehemjášův upřímný a vytrvalý modlitební zápas i jeho schopnost promýšlet a plánovat dopředu, a ani to nemusí být zdaleka konečný výčet dobrých odpovědí.).

Nakonec kapitoly přichází krátká zmínka o tom, že asi ne všechno půjde tak hladce. Nyní si všimněme jen toho, že dva odpůrce popadá zlost, když se Božímu dílu začíná více dařit. Vrátime se k nim ještě později, protože u té jejich zlosti to neskončilo.

Nehemjáš 2:11-20

Před přečtením této části můžete otevřít diskuzi touto otázkou:

? Jak myslíte, že jsou pro vedoucí - a to i vedoucí v duchovní službě - důležité takové věci jako plánování, analýza nebo spolupráce s klíčovými lidmi.

? Myslíte si, že je těžší přesvědčit o spolupráci cizí nebo spíše blízké? Máte nějakou zkušenost?

Po příjezdu do Jeruzaléma Nehemjáš podniká tajnou akci.

? Co si o tomto jeho jednání můžeme myslet? Ať v pozitivním či negativním smyslu.

(Nehemjáš si podle všeho potřeboval udělat pravdivý obrázek o tom, v jakém stavu město a jeho hradby doopravdy jsou. Potřeboval zanalyzovat současný stav, aby věděl, od čeho se odrazit.

Proč to ale dělá tajně?

Možná nechtěl být u tohoto pozorování rušen, možná nechtěl vzbudit přílišnou pozornost nebo jinou reakci, než jakou nakonec očekával.

Teoreticky ale mohl svým jednáním vzbudit vlnu nevole. Komu z vedoucích se líbí, když někdo podniká nějaké kroky za jeho/jejich zády?)

Když už nakonec vystupuje Nehemjáš na veřejnost, přichází s „motivačním proslovem“ (vv. 17-18a).

? Jaké části má jeho výpověď?

(Jednak jde o vědomí, že situace je velmi špatná. Dále přichází s povzbudivou výzvou. Hned přidává výhled na cíl - na proměnu situace: „*už nebudeme v potupě*“. Přidává svědectví o neobyčejném Božím jednání, jež se projevilo také milostí, jaké se mu dostalo od krále.)

Závěr 18. verše vyjadřuje velké odhodlání dát se do díla.

? Jak si vysvětlujete tak zásadní impulz, že po 13 letech pomalé práce se mění postoj a přístup k obnově?

(Možná jim dosud chyběl vůdce, „motivátor“, který by dílo obnovy zorganizoval. Nehemjáš po promyšlených krocích vstoupil do uvolněné pozice, kterou dosud nikdo nezastával. Je možné na to nahlížet i tak, že Pán Bůh teď připravil všechny okolnosti k tomu, aby dílo pokročilo kupředu.)

Ke konci kapitoly se znovu objevuje zmínka o opozici.

? V čem je to tentokrát jiné než v předchozím případě?

(Počet opozičníků stoupá. Svoji zlost dávají najevo otevřeným posměchem a pohrdáním s cílem zmalomyslnět Judejce a odvést je od jejich záměru.)

? V čem se pak liší Nehemjášova reakce od té předchozí? Jak na vás působí? (Na slova reaguje slovy, která vyjadřují neochvějnou důvěru v Boží vedení a pomoc. Nehemjáš ví, že nejde o jeho dobrý nápad a projekt, ale že on i jeho bratři jsou součástí Božího díla.)

Nehemjáš 3:1-32

Před přečtením této části můžete otevřít diskuzi touto otázkou:

? Máte rádi dlouhé seznamy jmen ve Starém zákoně?

Shledáváte na nich něco užitečného nebo býváte v pokušení je přeskakovat?

Tento seznam je v mnoha ohledech pozoruhodný a za přečtení rozhodně stojí. Nechtě si účastníci studia kapitoly přečtou a podělí se o svá pozorování. Možná již v této části diskuze objeví vše podstatné z možných odpovědí na otázku:

? V čem je tento seznam pozoruhodný?

(1) Je to síla lidí, kteří se s vervou dali do díla. Někdo může spočítat ty, kdo jsou jmenovitě zapsáni; další jsou uvedeni po skupinách.

(2) Pozoruhodná je také rozmanitost profesí těch, kdo se podílejí na zednických pracích - najdeme tu zlatníka, mastičkáře, „starosty“ městských částí, stejně jako obchodníky, kněží, lévity. Z textu nevíme o nikom, kdo by se práci vyhýbal. Někteří do této chlapské práce zapojili i své dcery. A v neposlední řadě tu nacházíme při díle i hosty z jiných měst. Ti všichni přidali své ruce k dílu, ti všichni obětovali svůj čas, své pohodlí a spojili své síly pro něco velkolepého.

? Jak v textu rozpoznáváte systém práce či její organizaci?

(3) Zdá se, že to Nehemjáš měl se svými spolupracovníky dobře promyšleno. Seznam působí dojmem, že se rozhlížíme po hradbách postupně kolem dokola a všude někdo je. Jeden navazuje na druhého.

(4) Několikrát se v textu opakuje určení, že dotyčný pracoval „naproti svému domu“, což se jeví jako moudré rozhodnutí, neboť díky tomu si pravděpodobně dal každý z nich záležet, aby v tom místě byly hradby opravdu pevné. Co kdyby někdy v budoucnu přišel potenciální útok právě z této strany. Pak je dobré mít jistotu, že jsme si při práci dali skutečně záležet.

? Jaký význam mohl takový seznam mít pro ně samotné i pro budoucí generace?

(5) V mnoha životních situacích je dobré „mít přehled“. Když si některé záležitosti (ať jde o počty lidí, jejich konkrétní jména nebo třeba aktuální stav věcí) dáme na papír, můžeme díky tomu získat nadhled a může se nám díky tomu otevřít nový úhel pohledu nebo se tak může zrodit dobrá myšlenka.

(6) Budoucí generace pak mohly vzpomínat na své předky: „Vidíš, tvůj

dědeček se také podílel na obnově města ...”

I přes silící opozici (které se budeme věnovat v další části) se zdá, že díky velkému počtu lidí a jejich nasazení jde dílo rychle kupředu.

? Jak Nehemjáš hodnotí tuto část rekonstrukce - Neh 3:38 (4:6)?

Nehemjáš 4:1-23 (nebo 3:33-4:17 podle toho kterého překladu)

Před přečtením této části můžete otevřít diskusi těmito otázkami:

? Jaké máte zkušenosti s tím, že když se Božímu dílu někde dost daří, tak se z jiné strany objeví nějaká nepříjemnost, útok, opozice? Zakusili jste něco takového?

Dílo obnovy Jeruzalémských hradeb pod Nehemjášovým vedením pokročilo dopředu. Od prvního rozhovoru na dvoře krále Artaxerxe neuplynulo až tolik času a výsledky jsou již zcela evidentní. Současně s rostoucím požehnáním nabývá na síle i opozice.

Popis útoku ze strany opozice v 3:33-35 (popř. v úvodu 4. kapitoly) je podobný tomu předchozímu, tedy několik jednotlivců se vysmívá.

? Jak však změnil Nehemjáš a jeho spolupracovníci mění svoji reakci?

Lze jejich krok považovat za správný a účinný?

(Nejenže vyjadřují v důvěru v Boží pomoc, ale výslovně se modlí, aby se zloba obrátila proti nim.)

Soudě podle popisu pokroku a „atmosféry“ na staveništi ve 3:38 (4:6) Pán Bůh na jejich modlitbu odpověděl. Dělníci se nenechávají rozhodit, naopak jsou povzbuzeni, jak vše jde zdárně k cíli.)

Opozice však dále narůstá. Porovnejte oddíly, kde o nepřátelích byla dříve zmínka s počtem, záměry a silou ve 4:1-2,5 (4:7-8,11).

? Proč a v čem je situace vážná?

(Jednak již nejde o pár jednotlivců, ale rázem tu jsou ještě další tři národy.

Proto je třeba brát vážně jejich plán na bojový útok proti Jeruzalému s cílem zničit město a pobít jeho obyvatele.)

? Jaká následuje odpověď? Jak reagují vedoucí a jak se to dotýká dělníků na hradbách?

(V Jeruzalémě evidentně zesílilo modlitební úsilí a již to není jen Nehemjášova soukromá modlitba, ale modlitebníků je více.

Následují i praktické kroky, např. v tom, že byly posíleny strážní hlídky.

Podle 4:5 (4:10) se zdá, že situace negativně doléhala i na dělníky -

podléhají situaci a mají strach, že za těchto okolností není možné dílo zdárně

dokončit.

- ? Kde sledujeme Boží působení - jako reakci na modlitby, jako zasazení se o to, že jde o jeho dílo, o jeho svaté město?
(Pán Bůh dopřává dobrou funkci „zpravodajským službám“ - 4:6 (4:12). Díky nim v Jeruzalémě dobře vědí, co se děje okolo a jsou dobře připraveni. Mít správné informace je základ pro dobrá rozhodnutí. Jakmile je vše dobře zabezpečeno, Nehemjáš znovu povzbuzuje a ujišťuje lid, slovy posiluje jejich víru ve zdárné dokončení procesu obnovy.)

I když se zdá, že nejhorší nebezpečí je zažehnáno, tak další práce pokračují v jiném režimu.

- ? Jak se hrozba vojenského útoku promítla do způsobu zajištění stavby?
(1) Lidé jsou rozděleni na dělníky a ozbrojené ochránce, a i dělníci mají v ruce či na boku zbraň.
(2) Jsou vydány pokyny, aby v případě útoku zatroubil trubač a lidé posílili ono místo, ze kterého by útok přišel.
(3) Dílo finišuje ke svému závěru. Lidé „žijí stavbou“, takže pod hradbami i nocují.
(4) Nehemjáš prokazuje úžasnou sounáležitost, když on i jeho blízcí spolupracovníci zůstávají na staveništi ve dne i v noci v plné pohotovosti.

Podle zájmu, potřeb a zkušeností můžete rozvinout diskuzi o tom, jaké opozici a jak čelí dnešní sbory.

Nehemjáš 5

Před přečtením této části můžete otevřít diskuzi touto otázkou:

- ? Stalo se vám někdy, že sotva jste odrazili nějaký útok nebo obstáli ve zkoušce, tak vás zastihla nepříjemnost z úplně jiné a z často hodně nečekané strany?
Nehemjášovi se to při obnově hradeb stalo také.

Jen, co utichly hrozby a posměšky Sanbalata a jeho příznivců, vyplývají na povrch zásadní potíže uvnitř Jeruzaléma.

- ? V čem tato vnitřní krize spočívá?
(Lidé velmi obtížně snášejí období hladu. Musejí si vypůjčovat, dokonce někteří prodávat své vlastní děti do otroctví, aby měli na zaplacení daní.)

- ? Pokuste se domyslet, jaké mohly být příčiny této neradostné situace?
(Může se to jevit jako okamžitý důsledek toho, že se lidé vrhli do stavebního úsilí a nevěnovali pozornost ničemu jinému, tedy péči o pole a dobytek,

obecně o zajištění základních potřeb.

Nicméně to však vypadá tak, že jde spíše o problém dlouhodobější, jehož součástí jsou příliš vysoké daně a půjčky na lichvářský úrok.)

- ? A opět již známá otázka: co na to Nehemjáš? Jaká je jeho reakce? Co vás na ní zaujalo?
(Nehemjáše tato situace nenechává klidným. Sám vzplanul hněvem, ale nenechal se jím ovládnout. Zastává se svého lidu a poměrně klidně a přesto důrazně vysvětluje šlechticům a představenstvu, že jde o velmi kritickou situaci. Nejde do toho nějak bezhlavě, ale snaží se věcně prezentovat své důvody.)
- ? Všimněte si, jak bylo jeho napomenutí přijato? A proč podle vás měl takový respekt?
(Čteme, že „zmlkli a nenašli slov“. Zdá se, že Nehemjášova výtku je zaskočila, ale přesto si uvědomili, že má pravdu.
Nehemjáš mohl mít reputaci již díky tomu všemu, co předcházelo - jak vedl svůj lid při díle obnovy, jak se postavil nepřátelům, což i obojí mohlo být svědectvím o tom, že on sám je poddán Pánu Bohu, který mu žehná.)
- ? Jakou roli při řešení krize hraje Nehemjáš osobně?
(Přichází s konkrétními návrhy na řešení a sám jde příkladem. Vůbec netrvá na svých nárocích. Nepožaduje úrok z peněz a obilí, a vzdává se svého místodržitelského příjmu.)
- ? Co se můžeme od Nehemjáše jako vedoucího učit z této části?
(Jeho postoj potvrzuje rčení, že „příklady táhnou“. Jeho osobní přístup strhává druhé. Po celou dobu je na něm vidět nadšení a zanícení pro věc. Neřídí stavbu odněkud s kanceláře, ale je s lidmi na staveništi. Vzdává se příjmů ...)
- ? Dokážete si - čistě teoreticky - představit podobný postoj u vedoucích představitelů ...?
A byli jste svědky něčeho podobného v církvi?
- ? Jaké konkrétní kroky řešení této vnitřní krize následují?
(Příslib představenstva o vrácení dluhu nechává potvrdit závazkem před kněžími.)

Nehemjáš 6

Na celou tuto knihu můžeme nahlížet jako na pozoruhodné svědectví o zdaru Božího díla, o jeho požehnání, o příkladném vedoucím. Nebo také jako na knihu (zejména prvních šest kapitol) o tom, jak vzdorovat opozici. Prolíná se to jako na „houpačce“. Jen, co je zažehnáno jedno vnější nebezpečí, vyplouvá na povrch krize uvnitř. Když se jí podaří vyřešit, hned vzápětí se znovu ozývají nepřátelé zvenčí.

Po všech nesnázích popsanych v předchozích dvou kapitolách je čtenář možná překvapen, že navzdory všem nepříjemnostem se dílo blíží k závěru.

? Do jaké fáze dílo obnovy pokročilo?

(Hradby jsou již hotové, zbývá „pouze“ osadit brány. I tak je město stále snadno napadnutelné a zranitelné.)

Tak se objevuje poslední pokus, patrně spíše jakési poslední vzepětí, nějak obnovu města zastavit nebo aspoň přerušit.

? V čem konkrétně spočívá tento poslední atak Sanbalata a jeho spolubojovníků?

(Záludně zvou Nehemjáše na společnou schůzku. A jsou při tom velmi vytrvalí. Když čtyřikrát slyší zamítavou odpověď, posílají popáté dopis.)

? A ještě jedna stejná otázka, jako vždy před tím: jaká je Nehemjášova reakce?

(Se stejnou vytrvalostí, s jakou je zván na schůzky, tak zásadně odmítá.)

? Co všechno mu v této situaci pomáhá?

(Opět se modlí za posílení a vytrvalost. Jednak také jeho soustředění na cíl. Vidí úplné dokončení hradeb jako svou jednoznačnou prioritu a od jejího naplnění se nenechává zdržovat. Jde přímo za svým, či spíše Božím cílem. Pak také snad i Boží milost a blízkost, která mu pomáhá rozpoznat pravé záměry těchto pozvání. To je patrné zejména ve 12. verši.)

? Jak byste shrnuli celkový postoj a reakce Nehemjáše na rozmanité vnější a vnitřní útoky v dosavadním průběhu rekonstrukce?

(Je zřejmé, že téměř každý útok Nehemjáš předkládá v modlitbě Pánu Bohu. Někdy osobně, někdy i s ostatními, podle síly toho kterého projevu nepřátelství. Což je charakteristické i pro další reakce. Nehemjáš vždy volí takovou míru obrany, která odpovídá síle útoku. Při posměchu to vypadá, jako by skoro jen mávl rukou, ale v případě hrozby ozbrojeného napadení vyhlašuje vojenskou pohotovost.

Dlouho je řeč o opozici, co všechno podnikají, jak Nehemjáš vzdoruje, a najednou přichází téměř nejdůležitější část celé knihy.

? Překvapuje vás rychlost, s jakou bylo dílo dokončeno? A proč?
(A to navíc navzdory všem nepříjemnostem.)

? V čem vidíte příčiny toho, že dlouhých 13 let se nepodařilo uskutečnit to, co najednou trvalo pouhých 52 dní?
(Evidentně šlo o Boží dílo, kterému On dal impulz, povolal k němu zdatného vedoucího a chránil jeho průběh svojí mocí.
Nehemjáš v tom jistě hrál také důležitou roli. Jeho zápal pro věc, jeho rozhodnost, jeho povzbuzování a osobní příklad vyvolali u jeruzalémských chůť pustit se do toho a nepřestat, dokud to nebude hotové.)

Nehemjáš 7

Dílo je hotovo, ale tím život ani tato kniha nekončí.

? Jaké kroky bezprostředně následují?
(Ustanovení specifických služeb. Už není nutné, aby každý stavěl, ale budou se věnovat svým povoláním - vrátní, kněží, zpěváci.
Jsou dána pravidla, např. „otvírací hodiny“ bran nebo způsob strážných hlídek. Jsou stanoveny odpovědnosti za zajišťování závor.)

V této fázi narážíme na druhý seznam.

? Co je na něm zajímavého?
(Navazuje na již dříve pořízený seznam prvních navrátilců.
Soupis jmen končí sbírkou na chrámový poklad.
Hradby jsou sice hotové, ale ještě bude hodně práce na rekonstrukci domů a také chrámu.)

Nehemjáš 8

Před přečtením této části můžete otevřít diskuzi těmito otázkami:

? Vzpomínáte si na nějakou slavnost spojenou s otevřením nové či rekonstruované budovy nebo dokončení nějakého velkého díla? Jaký to mělo průběh? Jaká tam vládla atmosféra?

Na oslavu dokončení hradeb je svoláno opravdu velké shromáždění. Píše se, že u toho byl „všechn lid“ - pro srovnání se podívejte na počty v předchozí kapitole.

? Jakou vnímáte atmosféru slavnosti z daného popisu?
Jaká slova ji vystihují?
(Panuje tam radost a dojetí, často jsou vidět i slzy.
I když čtení Zákona bylo dlouhé, pro lid to není nijak zatěžko naslouchat.
Lidé mají úctu ke slovům Zákona, i k Hospodinu samotnému, když povstávají i padají k zemi. Zaznívají slova ujištění, povzbuzení, výzvy k bohaté hostině i dávání dáreků těm, kdo nebyli připraveni.)

- ? Proč myslíte, že rázem je Nehemjáš v pozadí a slavnost řídí Ezdráš?
O čem to podle vás svědčí?
(Je to jeho úkol coby kněze a znalce zákona, zatímco Nehemjášova role byla především při rekonstrukci hradeb.
Skutečnost, že uvolnil své vůdčí postavení je signálem jeho zralosti. Nemá potřebu cpát se tam, kam nepatří, nebo se pro zásluhy nadále držet v čele.)

Druhý den po emotivně nabitě bohoslužbě se scházejí představitelé rodů a kněží.

- ? Co je náplní jejich setkání a pro co se rozhodují?
(Vykládají si slova Zákona a nacházejí zmínku o téměř zapomenutém rituálu, který se ihned rozhodnou obnovit, a tak předávají lidu pokyny.)

- ? Proč se to zdá být tak překvapivé?
(Po dobu v exilu slavnosti neslavili a pravděpodobně s sebou neměli ani svitky zákona. Je možné, že je objevili nyní při opravách města.)

- ? Co o konkrétním slavení tohoto svátku zjišťujeme?
(Účastnili se ho všichni navrátilci, přineslo jim to radostné chvíle.)

Je vidět, že nález Zákona v té době znamenal opravdu mnoho.

- ? Sledujte všechny zmínky o něm v této kapitole, jak k němu kdo přistupuje a k čemu je vede.

Nehemjáš 9

Téměř celá tato kapitola je záznamem kající modlitby národa po obnovení hradeb a slavnostní bohoslužbě a obřadu.

- ? Co se odehrálo krátce před tím než levité vyzvali lid k modlitbě a proč myslíte, že je to důležité?
(Vymezení se od cizinců. Vyvolený národ mluví se svým Bohem.)

- ? Pokuste se modlitbu rozdělit na menší celky?
Podle čeho jste při dělení postupovali? Co bylo vaším kritériem?
Můžete také zkusit sepsat osnovu modlitby.

- ? Jaké rozmanité části modlitba má?
(Kromě opakovaného vyznávání hříchů svých i hříchů předchozích generací tu nacházíme dobrořečení, kterým celá modlitba začíná, dále pak uznání Boží jedinečnosti a moci; připomínka naplnění mnoha Božích slibů v minulosti a projevů Božího dobrodiní vůči izraelskému národu. Nacházíme tu přiznání

lidského vzdoru a rouhání, ale také uznání Boží ochoty odpouštět.)

? Jaké všechny historické události se objevují?

? Jak si je mohli také připomenout? Kde k nim takto uceleně přišli?
Co bylo pravděpodobně motivem jejich modliteb?
(Pravděpodobně to navazuje na to, že hodně četli a naslouchali výkladu Zákona po jeho nalezení během uplynulých několika týdnů. Máme na začátku kapitoly zmínku, že ho četli 4x denně.)

Nehemjáš 10

Tato kapitola ukazuje, že skutečné pokání nekončí vyznáním hříchu. Skutečné pokání se netýká jen záležitostí minulých, ale pokračuje důležitým krokem, který se týká budoucnosti.

? Co je tímto krokem? Co jej doprovází? A jak jej konkrétně Izrael v tomto případě uskutečnil?
(Nová smlouva, zde dokonce opatřená pečetěmi předáků, kněží a levitů. Lidé slibují pod přísahou, že budou žít podle zákona.)

? Do jaké hloubky s mírou svých slibů lid jde? Doplnuje nějak své slovní vyjádření?
(Jejich sliby jsou poměrně konkrétní, když uvádějí jednotlivá ustanovení zákona. Opět je to nejspíš v důsledku toho, že se zákon četl a vykládal a lid jej s nadšením přijímal.
K dobru jim přičtěme i to, že kromě ústních slibů a přísah přichází v jenom případě i krok navíc, kdy si stanovili plán na dodávky dříví pro oběti.)

Když vezmete v úvahu nepoddajnost lidského srdce, proměnlivé postoje Izraelských králů i celého národa, ale uvážíte i vlastní zkušenost,

? Co si o takových slibech myslíte? Je možné je plně dodržet?
(Je to určitě dobrá snaha, dotvrzení rozhodnutí odvrátit se od hříšného jednání. Vyjadřuje postoj člověka usilovat o zbožný život, nicméně nikdo z lidí není schopen trvale žít bez chyby, bez hříchu.
Konečná záchrana nemůže přijít skrze dodržování přikázání.
Tu je nutné zajistit jiným způsobem.)

Zkuste si sliby týkající se konkrétních činů zapamatovat. Ještě se k nim vrátíme.

Nehemjáš 11 - 12

Opět přicházíme k částem knihy, která je plná seznamů. Možná je Nehemjášova kniha tou, kde je frekvence seznamů nejvyšší v celé Bibli.

? Co přesně jednotlivé části seznamů uvádějí?

V první části jde o ty, kteří se rozhodli nebo jim bylo losem určeno zůstat v Jeruzalémě. Podle verše 11:2 tomu můžeme rozumět tak, že to nebyla „žádná výhra“.

? Proč myslíte, že nebylo snadné zůstat ve svatém městě?

(Je to možná přitažlivé z pohledu určité míry svatosti tohoto města, přítomnosti chrámu nebo obchodního ruchu.

Na druhou stranu je to nebezpečné místo, protože pokud se jakýkoliv nepřítel rozhodne zaútočit na Izrael, je právě Jeruzalém jeho nejčastější volbou. Svaté město je současně dost nebezpečné.)

? Jak na vás působí seznam v 11. kapitole? Jaký byste mu sami dali název? (V diskusi mohou padnout např. následující výrazy: uspořádání, zabydlení, návrat do běžného života nebo stručný adresář.

Druhá polovina 12. kapitoly zaznamenává poslední z řady slavností spojených s dokončením díla. Vzhledem k poměrně přesnému místopisnému popisu se tento oddíl přímo nabízí k tomu, aby byl čten s mapou. Najděte si mapu Jeruzaléma té doby a čtěte popis obou průvodů s tím, že můžete sledovat jejich postup.

? Jak vás takovéto čtení s mapou obohacuje? Jaké nové podněty může přinést?

Celé dílo obnovy hradeb bylo poměrně velkolepé a Izraelci jej pak náležitě mnoha formami oslavili?

? Proč myslíte, že si dopřáli tolik slavností?

Nehemjáš 13

Mohlo by se zdát, že vše je dobře zařízeno, hradby dokončeny, země obsazena, dodržování zákona zajištěno. O opozici jsme od 6. kapitoly již nic nečetli.

? Nepřekvapuje vás zmínka o Tobiášovi hned na začátku 13. kapitoly?

A nepůsobí na vás obsah celé kapitoly poněkud nepatřičně - po všech těch slavnostech?

Předně si musíme všimnout časových údajů.

? O kolik let později se odehrává děj popsáný ve 13. kap.?

(Děj knihy se posunul o přibližně 12 let, část z nich Nehemjáš prožil zpět u krále Artaxerxe.)

? Když porovnáte sliby národa v 10. kapitole s tím, co nyní Nehemjáš vidí a z čeho je zhrozen: v kolika případech jsou ty seznamy podobné? Můžete si připomenout i vaši diskuzi o tom, jaké šance dáváte národu, že sliby plně dodrží.

? Proč myslíte, že k tomuto úpadku došlo? Kde lze nalézt jeho příčiny? (Obecnou odpovědí může být hříšná lidská přirozenost. Asi není pochyb o tom, že Nehemjáš byl skvělým vůdcem, který horlil pro Boží dílo a snad kdyby byl v Jeruzalémě celou dobu, pak by pravděpodobně nedovolil, aby se toto vše odehrálo. Někteří vykladači se domnívají, že však selhal v tom smyslu, že když skončil svůj úkol, tak nikomu nepředal osobně zodpovědnost za dohled nad životem v Jeruzalémě. Také překvapuje, že kněží, konkrétně Eljašib, selhal, když se sblížil s bývalým úhlavním nepřítelem Tóbijášem, a jehož vnuk se oženil s dcerou dalšího z nich, Sanbalata.)

Jako mnohokrát před tím, i nyní se Nehemjáš modlí.

? Jak rozumíte slovům jeho modliteb zaznamenaných v této kapitole? (Možná vyjadřují i trochu skepse, zklamání nad stavem věcí. Současně doufá, že se hříchy lidu nedotknou jeho oddanosti.)

Při snaze o nápravu se snaží seč může.

? Jaká je jeho argumentace? O co se opírá a před čím varuje? (Za pozornost zde stojí zejména 18. verš.)

? Jak vnímáte jeho rozhorlení v závěru kapitoly, a proč asi tento hřích u něj vyvolal největší zlobu?

? Co nového jste poznali či zakusili při čtení celé knihy? Čím vás obohatila četba, v čem společná diskuze?